

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2020/2021**

GEOGRAFIA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1-20).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są odpowiedzi oznaczone kolejnymi literami A, B, C, D, ..., G. Wybierz tylko poprawne odpowiedzi i zaznacz je znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań, np. z luką, na dobieranie, typu prawda/fałsz itp. zamieszczone są w treści zadań.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Podczas rozwiązywania arkusza możesz korzystać z kolorowych kredek i kalkulatora.

KOD UCZNIA

--	--	--

Stopień: trzeci

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

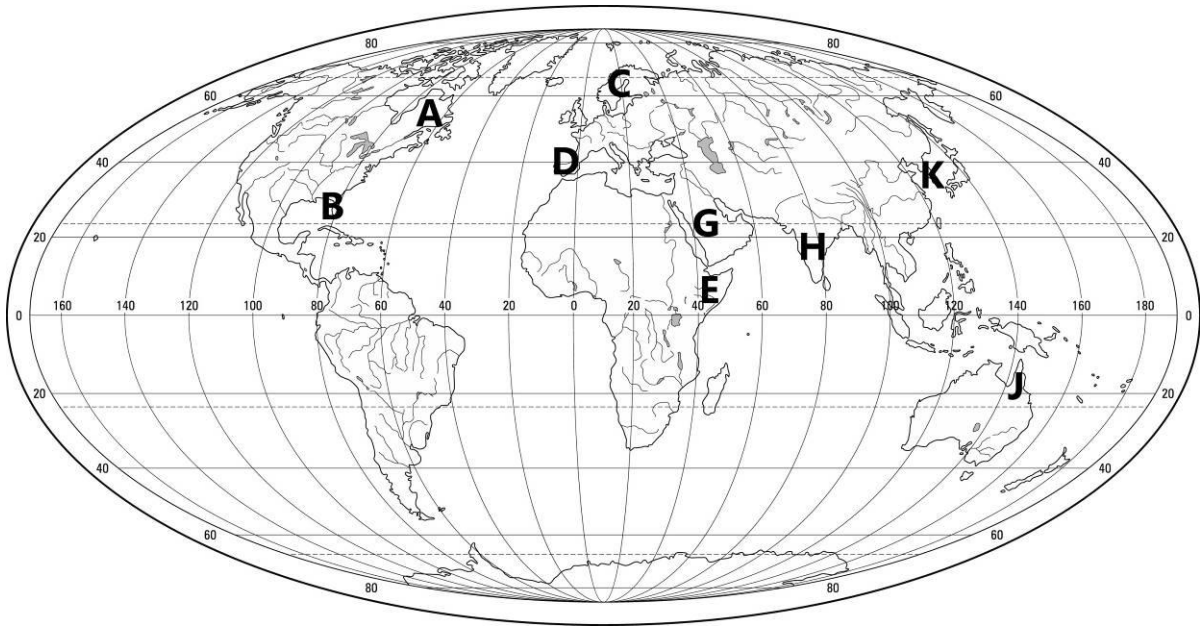
Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	3	4	4	2	4	5	2	3	3	1	4	4	1	2	3	2	3	4	3	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																					

Liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu laureata: 54

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Material źródłowy do zadań 1 i 2

Zadanie 1. (3p.)

Wpisz poniżej litery, którymi oznaczone są na mapie następujące półwyspy:

Skandynawski Labrador Jork

Arabski Somalijski Indyjski

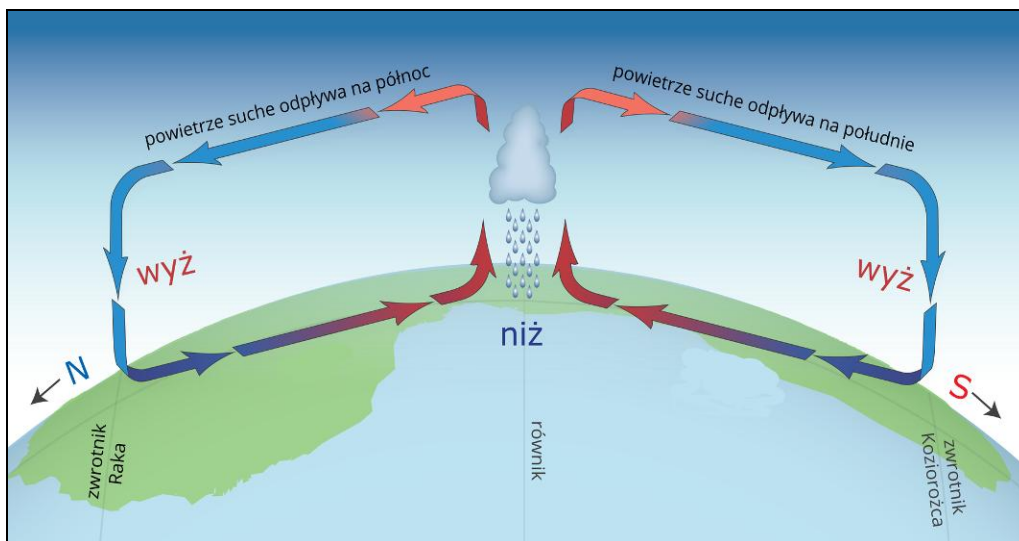
Zadanie 2. (3p.)

Zaznacz na mapie kolorową kredką wymienione poniżej rzeki i podpisz je odpowiednimi numerami:

1 – Nil, 2 – Amazonka, 3 – Missisipi, 4 – Wołga, 5 – Jangcy.

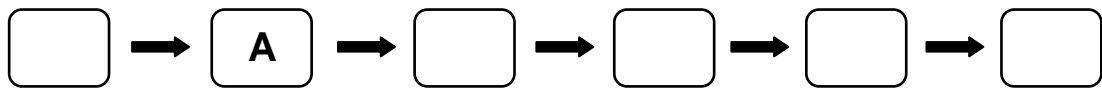
Zadanie 3. (4p.)

Rysunek przedstawia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.

Źródło: epodreczniki.pl

a) Wpisz litery w okienka schematu tak, aby poprawnie przedstawiał on krążenie powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.

- A. Nagrzane powietrze unosi się i ochładza
- B. Sucha masa powietrza przemieszcza się w kierunku zwrotników
- C. Powstają chmury i opady
- D. Powietrze przemieszcza się od zwrotników ku równikowi jako wiatr
- E. Powierzchnia Ziemi jest silnie ogrzewana przez promienie słoneczne docierające pod dużym kątem
- F. Suche powietrze osiada w okolicy zwrotników ogrzewając się

b) Uzupełnij luki w zdaniach właściwymi terminami.

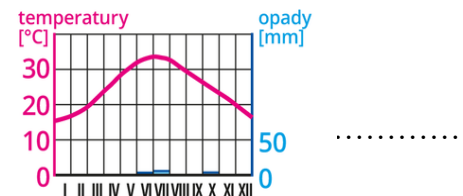
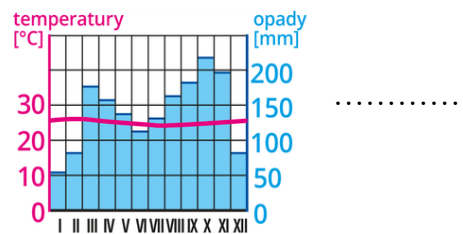
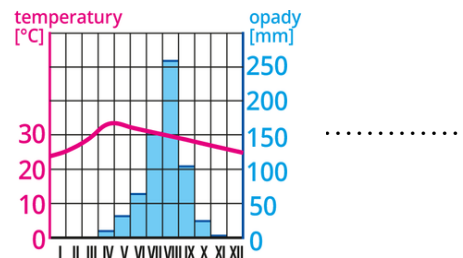
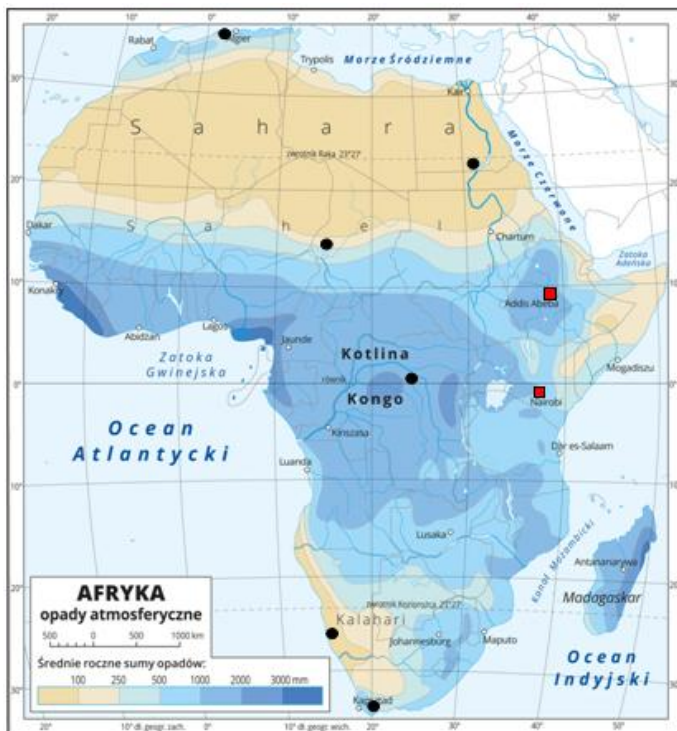
Wiatr wiejący z nad zwrotników ku równikowi (opisany w punkcie D) to

Jest on wiatrem (wybierz właściwe określenie: lokalnym/okresowym/stalym)

Deszcze padające nad równikiem noszą nazwę

Zadanie 4. (4p.)

Poniżej znajduje się mapa średnich opadów rocznych w Afryce. Kropkami oznaczono wybrane stacje klimatyczne (źródło: epodreczniki.pl – zmienione).

a) Diagramy klimatyczne sporządzono dla trzech z zaznaczonych na mapie stacji. W wykropkowane miejsca obok diagramów klimatycznych wpisz regiony Afryki, w których te stacje się znajdują. Regiony wybierz spośród podanych.

Regiony do wyboru: Atlas, Kalahari, Kotlina Kongo, Sahara, Sahel.

b) Odczytaj z mapy i wpisz poniżej nazwy stolic dwóch państw afrykańskich – Kenii i Etiopii, a następnie podaj, w której z tych stolic opady są wyższe.

Stolica Kenii Stolica Etiopii

Opady są wyższe w stolicy (podkreśl właściwe państwo): Kenii / Etiopii.

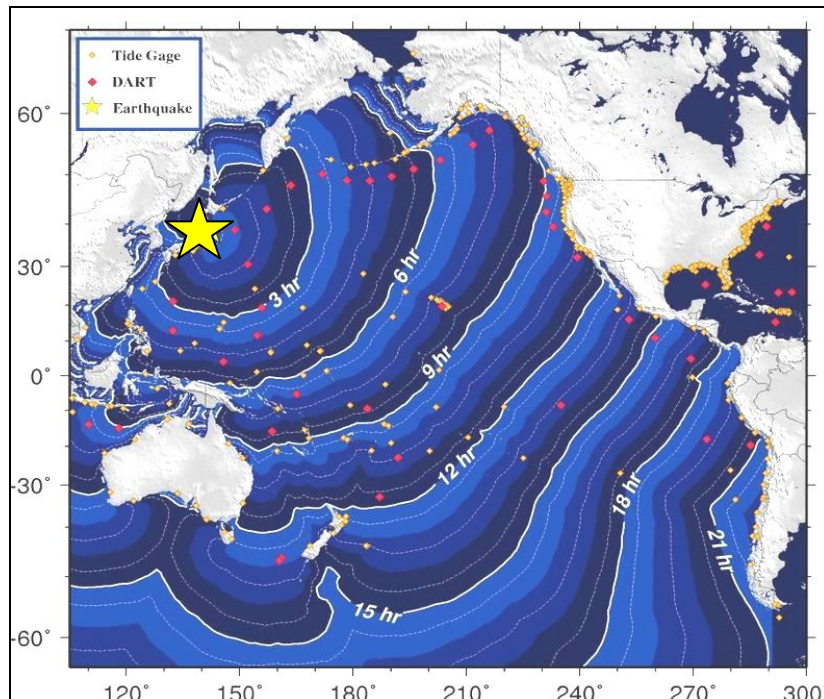
Zadanie 5. (2p.)

Japonia, pomimo położenia w obszarze sejsmicznym, jest jednym z najlepiej rozwiniętych państw świata. Zaznacz w poniższym zestawieniu znakiem X trzy przyczyny, które stały u podstaw rozwoju współczesnej Japonii.

- A. Pomoc finansowa i inwestycje Stanów Zjednoczonych po II wojnie światowej.
- B. Długa, kilkusetletnia historia innowacyjności w Japonii.
- C. Tradycyjna pracowitość Japończyków.
- D. Zdrowa dieta Japończyków.
- E. Duże nakłady na oświatę i badania naukowe.
- F. Duże złoża surowców mineralnych.

Zadanie 6. (4p.)

Jednym z następstw położenia Japonii na styku płyt tektonicznych, są częste trzęsienia ziemi w tym rejonie. Wyjątkowo silne trzęsienie nawiedziło Japonię w marcu 2011 roku. Materiał źródłowy przedstawia tempo rozchodzenia się fali spowodowanej tym trzęsieniem. Epicentrum oznaczone jest na mapie gwiazdką.

Źródło: wcatwc.arh.noaa.gov, domena publiczna, wikimedia.org

- a) Podaj nazwę fali, którą wywołują podmorskie trzęsienia ziemi:
- b) Zaznacz znakiem X cztery kraje, do których w ciągu 9 godzin dotarła fala po trzęsieniu ziemi w 2011 roku w Japonii:
- A. Brazylia
 - B. Chiny
 - C. Kanada
 - D. Nowa Zelandia
 - E. Rosja
 - F. Stany Zjednoczone

c) Na podstawie mapy oraz własnej wiedzy wyjaśnij, dlaczego fala wywołana trzęsieniem ziemi jest bardzo niebezpieczna dla środowiska lądowego.

.....

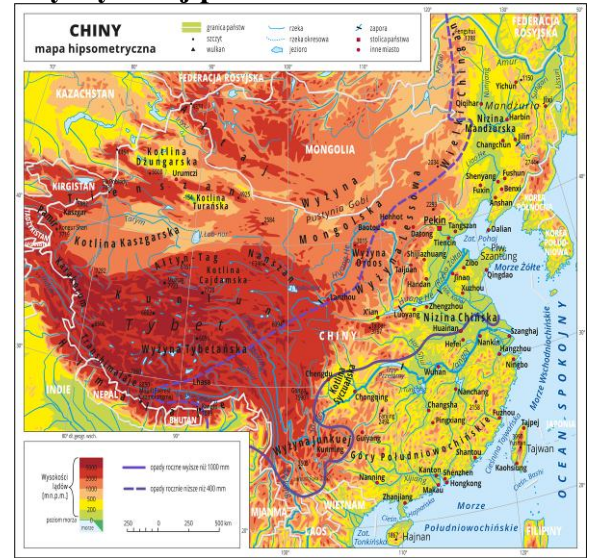
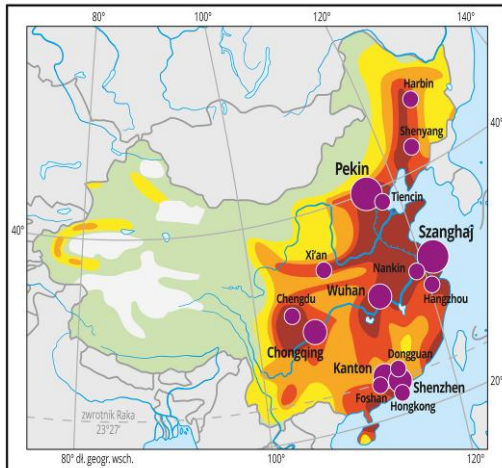
.....

.....

.....

Zadanie 7. (5p.)

Na podstawie materiałów źródłowych oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło: www.epodreczniki.pl za www.wiking.com

a) Oceń prawdziwość zdań, wpisując znak X we właściwe komórki tabeli.

Zdania	Prawda	Falsz
Chiny są silnie i równomiernie zaludnionym krajem.		
Na Wyżynie Tybetańskiej gęstość zaludnienia jest bardzo mała.		
Szanghaj jest miastem portowym, położonym na Nizinie Chińskiej.		
Większość wielkich miast Chin położona jest we wschodniej części kraju.		
W Chinach jest 5 aglomeracji przekraczających 15 mln mieszkańców.		

b) Sformułuj dwie prawidłowości, odnoszące się do rozmieszczenia w Chinach wielomilionowych aglomeracji (liczących powyżej 5 mln mieszkańców) w zależności od cech środowiska przyrodniczego.

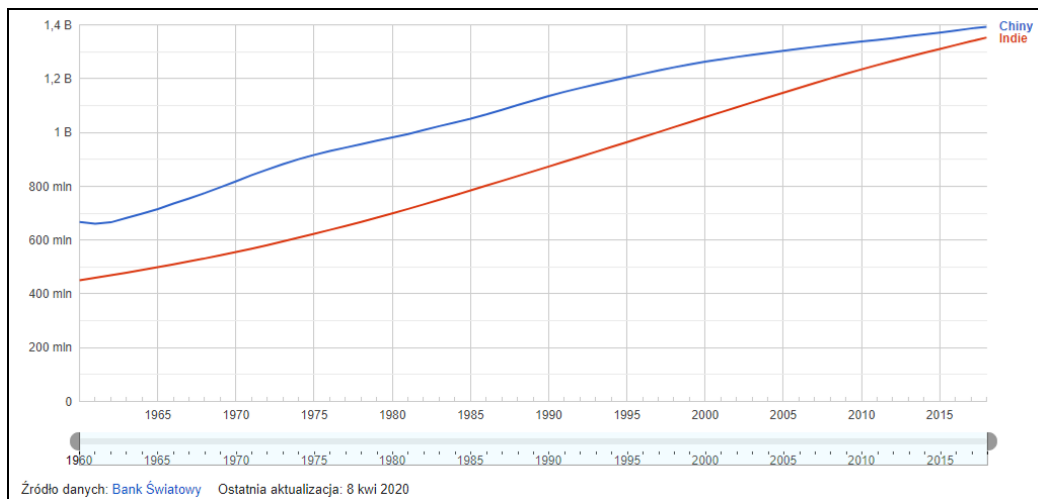
1

.....

2

.....

Zadanie 8. (2p.)

źródło: baza statystyki międzynarodowej - Eksplorator danych publicznych Google

a) W zdaniach **skreśl błędne określenia** tak, aby każde ze zdań było prawdziwe.

1. Najludniejszym krajem świata są obecnie (*Chiny / Indie*).
2. Dynamika przyrostu ludności Chin jest (*większa / mniejsza*) niż Indii.

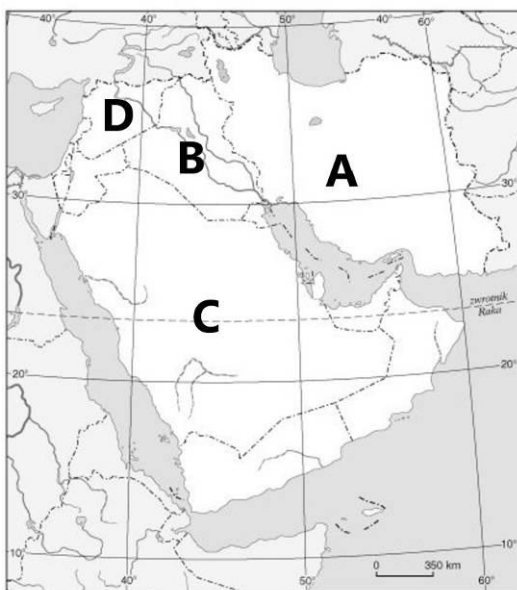
b) Przedstaw, wyłącznie na podstawie wykresu, prognozę na rok 2030 dotyczącą najludniejszego kraju świata. Uzasadnij swoją opinię.

.....

.....

.....

Zadanie 9. (3p.)

a) Na mapie literami oznaczone są państwa Bliskiego Wschodu. Wpisz nazwy państw oznaczonych literami A-D.

- A
- B
- C
- D

b) Zaznacz znakiem X region, w którym toczy się konflikt izraelsko – palestyński.

źródło: Nowa Era, płyta dla nauczyciela Puls Ziemi 2, zmienione

Zadanie 10. (3p.)

Tabela przedstawia 10 największych producentów ropy naftowej w 2018 r.

Miejsce	Państwo	Produkcja ropy naftowej w 2018 r.	
		w mln. ton	Udział w produkcji światowej [%]
	ŚWIAT	4474,3	100,0
1	USA	669,4	
2	Arabia Saudyjska	578,3	12,9
3	Rosja	563,3	12,6
4	Kanada	255,5	5,7
5	Irak	226,1	5,1
6	Iran	220,4	4,9
7	Chiny	189,1	4,2
8	Zjednoczone Emiraty Arabskie	177,7	4,0
9	Kuwejt	146,8	3,3
10	Brazylia	140,3	3,1

źródło: inzynieria.com, dostęp XII 2020

- a) Oblicz, jaki udział w światowej produkcji ropy naftowej miały w 2018 roku Stany Zjednoczone. Wpisz wynik do tabeli.

Obliczenia:

- b) Na podstawie danych zawartych w tabeli udowodnij tezę, że region Bliskiego Wschodu ma duże znaczenie w światowej produkcji ropy naftowej.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (1p.)

Ropa naftowa nazywana jest „czarnym złotem” Bliskiego Wschodu. Czy słusznie? Podkreśl swój wybór i uzasadnij go.

Moja opinia (*podkreśl*):**TAK, SŁUSZNIE****NIE, NIESŁUSZNIE**

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (4p.)

Material źródłowy przedstawia fotografię fragmentu Amazonii brazylijskiej. Na podstawie materiału źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło: <https://ziemianarozdrozu.pl/arttykul/2676/naukowcy-zakazac-budowy-drog-na-dzikich-terenach>

a) Podaj po dwie konsekwencje wylesiania Amazonii, niekorzystne dla jej środowiska przyrodniczego oraz rdzennej ludności.

Konsekwencje dla środowiska przyrodniczego

- 1
- 2

Konsekwencje dla rdzennej ludności

- 1
- 2

b) Oceń, jaka jest rola dróg prowadzących przez puszcę amazońską dla postępującego wylesiania Amazonii. Podkreśl swój wybór i uzasadnij go.

Rola dróg (*podkreśl swój wybór*): **sprzyjają wylesianiu** / **nie sprzyjają wylesianiu**

Uzasadnienie:

-
-
-
-

Zadanie 13. (4p.)

Tekst źródłowy opisuje fawele Rocinha w Rio de Janeiro, przedstawione na fotografii.

Czym są faweły? To dzielnice nędzy, gdzie domy powstają z blachy, dykty, tektury i desek. Obecnie domy w fawelach buduje się z cegieł, co nie oznacza, że tych pierwotnych bieda-domków nie ma. Pierwsza fawela powstała w 1897 roku, na wzgórzach wokół Rio de Janeiro. Założyła ją 20 tys. weteranów wojen, których pozostawiono bez środków do życia. W fawelach Rio de Janeiro żyje co piąty mieszkaniec tego miasta. Łącznie aż pięć milionów ludzi.

Tekst na podstawie: szalonewalizki.pl

Źródło fotografii: Leszek Wasilewski CC BY 2.0

Korzystając z materiału źródłowego oraz własnej wiedzy, wykonaj polecenia.

a) Podaj trzy problemy, z którymi zmagają się ludzie zamieszkujący faweły.

- 1
- 2
- 3

b) Zaproponuj dwa działania, które mogą podjąć rządzący krajem, aby podnieść jakość życia ludzi żyjących w fawelach.

- 1
- 2

Zadanie 14. (1p.)

W poniższym zestawieniu podkreśl trzy działy przemysłu, które zaliczane są do przemysłu wysokich technologii.

elektroniczny, lotniczy, metalowy, papierniczy, farmaceutyczny, włókienniczy

Zadanie 15. (2p.)

W krajach wysoko rozwiniętych, takich jak Stany Zjednoczone i Japonia, bardzo duże znaczenie przywiązuje się do nakładów finansowych na edukację i badania nad nowymi technologiami. Wyjaśnij, dlaczego czynniki te są ważne dla rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

Na edukację -

.....

Na badania -

.....

.....

Zadanie 16. (3p.)

Zaznacz znakiem X cztery zdania prawidłowo opisujące Australię.

- A. Przez Australię przechodzi Zwrotnik Raka.
- B. Wśród bogactw mineralnych Australii znajdują się złoża uranu i boksytów.
- C. Ważną rolę w gospodarowaniu i życiu ludzi pełnią wody artezyjskie.
- D. W Australii występują trzy strefy klimatyczne: równikowa, zwrotnikowa i podzwrotnikowa.
- E. Podstawą gospodarki Australii jest chów trzody chlewnej.
- F. Największe zaludnienie występuje w południowo – zachodniej części kontynentu.
- G. W faunie Australii występują stekowce i torbacze.

Zadanie 17. (2p.)

W tabeli zamieszczono informacje dotyczące wybranych produktów rolnych dla czterech państw: Australii, Brazylii, Chin i Indii. Okienka tabeli są wypełnione wyłącznie w przypadku, gdy dany kraj zajmuje w świecie miejsce I – V. Na podstawie analizy danych wpisz właściwe nazwy państw do pierwszej kolumny tabeli.

Państwo	Miejsce w świecie w roku 2018				
	Pogłowie bydła	Pogłowie trzody chlewnej	Pogłowie owiec	Zbiory herbaty	Zbiory kawy
	I	III			I
	IV	I	I	I	
	II		III	II	
			II		

Źródło: Rocznik statystyki międzynarodowej 2019

Zadanie 18. (3p.)

Przedstaw cztery różne walory naturalne (przyrody ożywionej i nieożywionej) parku Yellowstone, zaprezentowane w artykule *Yellowstone – najstarszy park narodowy świata*.

1

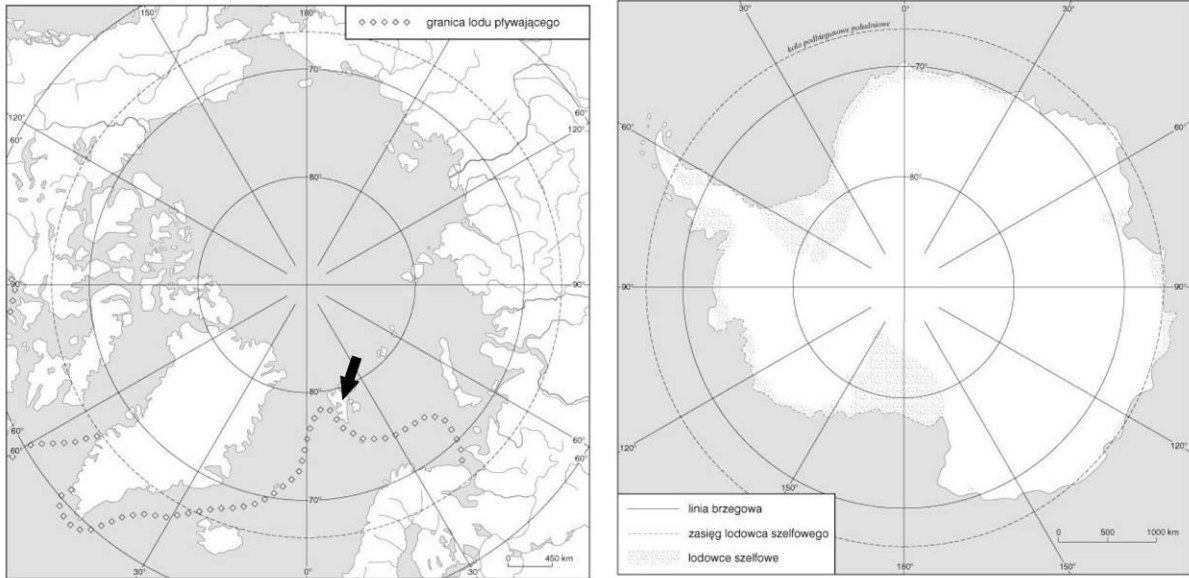
2

3

4

Zadanie 19. (4p.)

Na jednej z map strzałką oznaczono wyspę Spitsbergen w archipelagu Svalbard. Na podstawie załączonych map, własnej wiedzy oraz wskazanego w literaturze konkursowej artykułu *Od Szetlandów Południowych po Svalbard* wykonaj polecenia.

a) Zdecyduj, które opisy z tabeli są prawdziwe dla wymienionych obok regionów polarnych. Wstaw znak X we właściwe komórki tabeli.

UWAGA: zdania mogą być prawdziwe dla kilku z wymienionych obszarów.

OPIS	Antarktyda	Grenlandia	Spitsbergen (Svalbard)
1. Można tam spotkać niedźwiedzia polarnego.			
2. Znajduje się tam polska stacja polarna.			
3. 22 czerwca na całym tym obszarze Słońce nie zachodzi.			
4. Jest amerykańską wyspą należącą do Danii.			
5. Znajduje się tam jeden z biegunów geograficznych.			
6. Na lądzie tym występuje łądolód.			
7. Prowadził tam badania Henryk Arctowski.			

b) Zaznacz znakiem X poprawne dokończenie zdania.

Na Antarktydzie obszary wolne od pokrywy lodowej, nie zajęte przez lód, nazywa się:

- A. ogrodami,
- B. oazami,
- C. halami,
- D. nunatakami.

Zadanie 20. (3p.)

Oceń prawdziwość zdań, wpisując znak X we właściwe komórki tabeli. W zadaniu wykorzystano informacje zawarte w artykule *Karakija – najgłębsza depresja Azji Środkowej*.

OPIS	Prawda	Fałsz
Depresja Karakija jest położona w zachodnim Kazachstanie.		
Jest to najgłębsza depresja Azji.		
Nazwa „Karakija” oznacza „czarną szczękę.”		
Na całym obszarze depresji znajduje się pustynia.		
Depresja Karakija powstała w wyniku procesów krasowych, rozwijających się w wapieniach, dolomitach i gipsach.		
Roślinność depresji to głównie sukulenty i halofity.		

Brudnopis: